

Bekkasiner, *Gallinago*, *Limnocryptes*

DOBBELTBEKKASIN *Gallinago gallinago*, har rustbrune og gullige pletter og stribet på en mørk overside, vingerne er brunlige, bugen hvidlig og langs siderne plettet og stribet med mørkebrunt; meget langt næb. Ret alm. ynglefugl og trækgæst i moser og enge.

TREDÆKKEREN, *Gallinago media*, er den største af vores bekkasiner, den har tæt brunsort tværbølget bagbryst og bug. Forhen en alm. ynglefugl i jyske hedemoser, kær og enge, men har siden o. 1900 ikke ynglet her i landet; meget fåtallig træk-gæst.

ENKELTBEKKASIN, *Limnocryptes minimus*, er på størrelse med en stær, har kortere næb, glinsende grønsort overside med gulbrune stribet, gulbrun hals, forbryst og sider med mørkebrune pletter og hvidlig bug. Fåtallig trækgæst.

– Danmarks Dyreverden 7, 78-88.

Bekkasin fra fransk bécassine 'lille sneppe', hører sprogligt tilbec 'næb', egentlig 'fugl med langt næb' (1), o. 1700 begesin (2); i stednavnet Bekka-sinklap ved Saltholm (3); i Åle kommunevåben 1949-70.

Mosesneppe, vandsneppe og galyre o. 1700 (4), holdsneppe 1795 (4a), sumsneppa 1801ff (5), stensneppe 1796-1875 (6), dobbeltsneppe 1804 (7), moshakker 1826 (8).

Horsegog, ældre nydansk d.s., oldnordisk hrossagaukr (9), 1795 hossegøg (10); under parringslegen spredet hannen i nedslaget sin hales styrefjer, de to yderste smalle og stive frembringer en dump, tremulerende lyd, som blev sammenlignet med hestens vrinsken, et gedekids brægen m.m.

Horsegummer, -gum, -gommer o. 1700ff (11) gumre 'brummende dyrelyd, vrinske, bræge'; fejlagtig tolkning (1841): »fordi almuen tror, at denne fugl helst opholder sig i nærheden af heste« (12); ændret til horsegump Læsø (13), horsegunger Ulsted Vendsyssel (14), horskommer VJylland (15), horsekummer VHansherred (16), horsegimmer Sindbjerg SJylland (17), gimmer 'hunlam', hossel-gong Tårs Vendsyssel (18); gummerhors (19), skronni-, skronne-, skrunnehors 1841ff (20); skranneøg ØJylland 1895 (20a), hesten skranner, skrunner 'vrinsker'; andre navne hvis for- eller efterled imiterer hestens stemme: rønnefugl Als 1852-86 (21); rynne-, ronnehors Sønderjylland og SJylland (22), horseskronner Nim ØJylland (23), hors(e)nodder SSlesvig (24), nodderhors Angel

(25), horsegnarre, -gnadrer Falster o. 1850ff (26), Møn og Lolland (27); skrummeløg ØJylland (28), skrummel 'støj, larm'; häsgjort Verninge MFyn 1892 (29).

Horsøg ØJylland (30), horsjøde (31), hingst(e)fugl 1852ff (32).

Noddergøg Sønderjylland 1841 (33) af nøgne 'gnække', norre-, nordregøg Sønderjylland (34) omtydet til nordgøg, -hog, -kok, -go (35).

Gumme-, gommegøg, -go ØJylland (36), hummegøg ØJylland (37), til hesten siges »hum!« når den skal gå baglæns eller til siden; skrommeløg ØJylland (38) se ovenfor; skrunne-, skronni-, skronne-, skronneged Jylland (39), meget leende pige blev kaldt en skronneged (40), skronig Ul-dum ved Vejle (41), skronnemette (42) Mette er navn til ged; skronnegøg, -hog, -hone, -kok, -hals Sønderjylland og SJylland (42), himmelged (43), bjeregøg Fjeldstrup Sønderjylland (44), gimmer 'hunlam', gemmer (45), moselam Framlev ØJylland (46), buk Århusegnen (47), skvaldermette, -gås (48).

Himmelhund Horsensegnen (49), også om ænder (s. 49f).

Klapfugl SSlesvig (50), plytte Hoptrup (51), skrække (52), måske i stednavnet Skrækkehøj 1782ff Skelde s. Sønderjylland (53); sudde(r) Harboøre o. 1870 (54), tinksmed Agerskov, Hoven (42) ellers anden fugl (s. 148), Vangeledskirken ved Søborg ø (55), stukas Sønderjylland (56) efter de tyske styrbomberfly under anden verdenskrig.

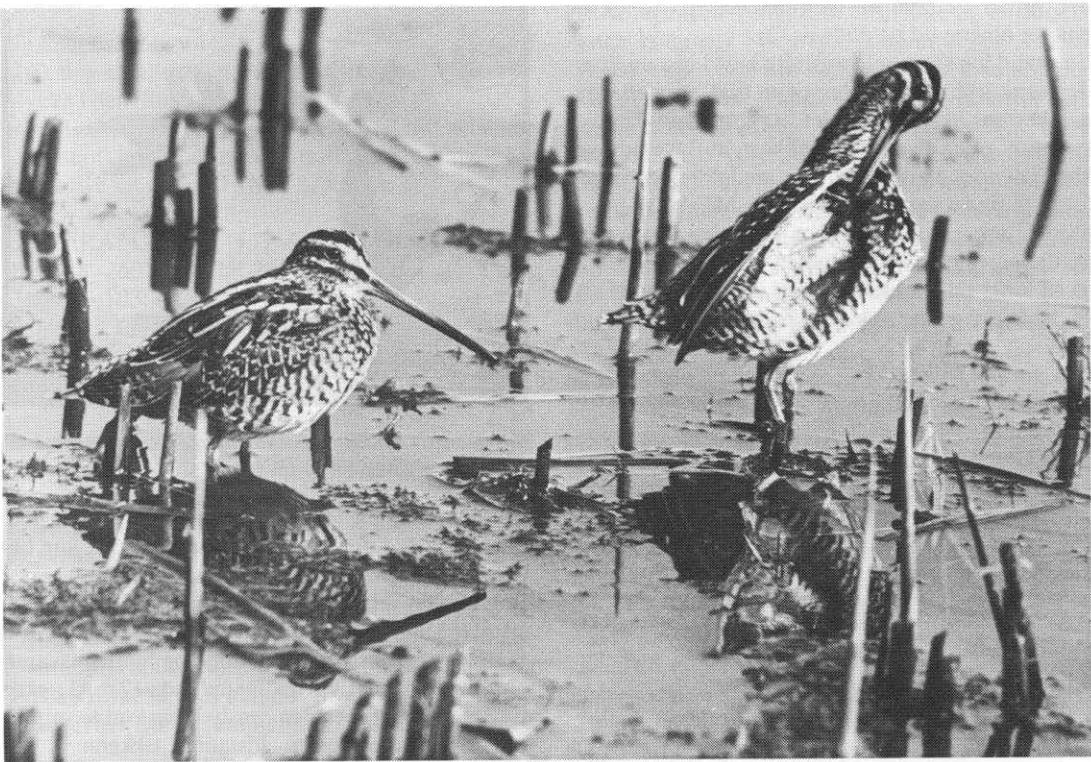
Taffel VJylland (56), tafle Karup (57), hantaffel (58) og store taffel VJylland (59) omtydet til tafugl Sejerø (60); tofle(r) Salling (61), vandskrank Læsø (62) sml. gög s. 194; jægerslang: langnæb, langnæser, drenge med lange næser (63).

Færøerne: myrisnipa 'sumpsneppe', (Hestur) døggreyv 'dugg-røv', fuglens stemme varsler fugtigt vejr (64).

TREDÆKKER 1852ff (65), har tre grågule rygstriber (66), dobbelt horskommer, taffelsnæver, -skægger M og VJylland (67).

ENKELTBEKKASIN: rørsneppe o. 1770 (68); hingst Fyn, VSjælland (38), hingstfugl ØMøn (38), buk o. 1830ff (69), hjort 1887 (70), lille taffel VJylland (59), kærstork (kjæ-) Sønderjylland (71), pytting Møn (38), den stumme ØJylland (72), stum bekasin 1891ff (73), småbekasin (74).

LITTERATUR: (1) 659 2,216; (2) 170 1909,61; (3) 277 200; (4) 434 2, 7 og 4,759; 659 14, 404; (4a) 68 96; (5) 659 22,1002; (6) 219 8, 1309 sml. 1322; 439b 1,113; 451b 542; (7) 439b 1,113; (8) 903 4,214; (9) 659 8,469f; (10) 68 96; (11) 434

Dobbeltbekkasiner. BIOFOTO/Arthur Christiansen.

2,268; 659 8,469 jf. 7,377f; 908b 5,1798,190 (Thy), 61 150 (*hossegomme*); 770 190; 169 4,1937,212 (Mors); 212c 1,648f (m. dialektformer); 856 144; 17b 76; 279 211; (12) 571 217; (13) 202d 2,217; (14) 423; (15) 296f 126; (16) 388 (o. 1925); (17) 160 1904/27:2304 (1885); (18) 169 4,1937,212; (19) 794 1,63; 599 29403 (Sunde s. MJylland); (20) 571 500 (Langel.); 794 1,1884,63; 160 1904/30: 2224 (1885), 1904/28: 2669,3047; 1904/27: 2097 (1892); 388 (Ringkøb. a.); (20a) 160 1904/30: 2224; (21) 451 300; 160 1904/27: 3264; 1904/30: 3059 (1884); (22) 794 12, 1889,153; 212c 3, 78; 160 1904/27: 1602; (23) 160 1904/27: 2241 (1891); (24) 212c 1,649; 66 1,239; (25) 212c 2,689,695; (26) 281c 68; 160 1904/30:833 (1884); (27) 388 (1934); 430 204; (28) 794 1, 63; (29) 160 1904/27: 875; (30) 946 32,1939,45 (1870'erne); 160 1904/28:2133 (1892); (31) 464g 2,265; (32) 451 300; 756 2, 853; (33) 571 384; (34) 212c 2,689; 160 1904/27: 2398 (1884); 178 1,1978,103; (35) 212c 2,695; 160 1904/30:3059 (1884); 388 (o. 1925); 423; (36) 794 1,1884,63 og 3,159; 169 2, 1925-29,30 (v. Skanderborg); (37) 212c 1, 672 (Silkeborg); (38) 388; (39) 160 1904/30: 2653 (1885); 794 2, 95; 160

1904/27:2241 (1891),3212, 1904/28:2669 (1886); 388; (40) 212c 3,317; (41) 138c 93; (42) 423; (43) 248 2,170; 248b 1,469; 222s 67; 777g 220 (Brandbrand); (44) 160 1904/30: 3031 (1886); (45) 794 3,159; 212c 1, 434; (46) 160 1904/27:2097; (47) 169 1,240; (48) 212c 3,342; 224 1894, 38; (49) 794 3,1885,159; (50) 66 1,294; (51) 663 2,3,84; (52) 212c 3,328; 794 3,155f; (53) 156 7,127; (54) 858 34; (55) 233 9,1941,9; (56) 794 12,153; 169 1,242; (57) 169 2,1925-29, 30; (58) 795 130; (59) 794 5,105; (60) 212c 3,754; (61) 937f'23; 937g 80; (62) 202d 2,332; (63) 149 3,1895-96,232; 595 89; 885 31/5 1950; (64) 522 16f; (65) 451 299; 212c 3,841 (Agerskov); (66) 599 19165; (67) 296f'126; (68) 26 7,421; 582 23; 165 30,1936,129; (69) St. St. Blucher, Diana (1832-36); 451b 544; 595 115; 388 (ØJyll., VSj., Fyn); 756 1,1915,854; (70) 659 8,289; (71) 794 12,1889, 153; (72) 794 3, 159; 388 (1934); (73) 419 54; 383 2,300; (74) 161 1,44,221.

FORVANDLINGSSAGN, STEMMETYDNINGER

Bekkasinerne har engang været horsjøder eller hesteplagere og er stadig ondsindede, de råber »gaté, gaté, gaté, gaté!« [gå til] for at lokke græsende heste ud over mosens hængedynd; lykkes

det, griner de som en gammel hest (Fyn; 1); de hakker øjnene ud på døde øg (2).

En mand jog sin gamle udslidte hest i mosen, hvor den sank til bunds og blev til en fugl, som efterligner hestens skrønnen; »det blev nu dens kæreste syssel, når den så en gammel hest, at flyve ud over hægedyndet og med sin stemme lokke den derud for at få sig en kammerat« (Brylle MFyn; 3).

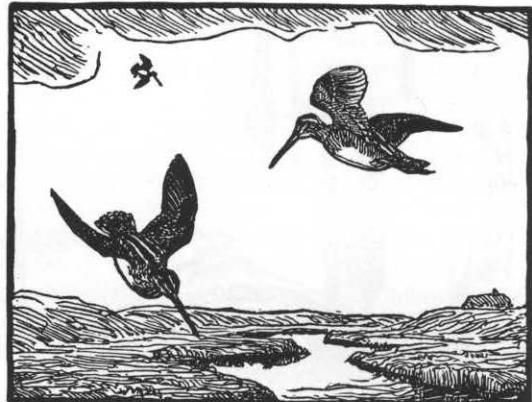
Skjult i mosens græs og lyng siger den »goti, goti!« [gå til] for at få jægeren eller fiskeren til at gå så langt ud i mosen, at han ikke kan redde sig, og bagefter griner fuglen »ho-ho-ho-ho!« (SFyn; 4).

Om foråret flyver den skronnende omkring og kalder de gamle følhopper ud på græs (Vissenbjerg MFyn; 5).

Ungkarlene forvandles efter døden til skronnehorse og de ugifte piger til viber (6); om deres samtaler se vibe s. 124; en gammel pebersvend blev kaldt en skronnehors (7).

Når bønderne om sommeren kom til en stor mose ved København for at hente tørv, skreg fuglen »kør til! kør til! kør til! kør til!« og grinede, hvis vognen

Jæger med bekkasiner på tasken. Foto: Jagt- og Skovbrugsmuseet, Hørsholm.

Trommende bekkasiner. Træsnit af Johannes Larsen til Blichers „Trækfuglene“, 1914.

væltede over en af de mange tuer (8). Når folk skar tørv, lød det som den råbte »kør til, kør til, trum!« (Skævinge; 9), sml. ryle s. 151.

Bekkasinen råbte ved Kristi kors: tuml ham, tuml ham! (11).

Hannen siger »sæt dig, sæt dig« og hunnen svarer »hå, hå, hå, hå!« (Ebdrup Djursland; 12). »Ti-cke, ti-cke, ti-cke! råber den, en lyd der kunne minde om et bornholmerurs adstadige tikken« C. A. Rasmussen (13).

LITTERATUR: (1) 464g 2,265; 794 1,111; 160 1904/27:877 (1886); (2) 464f 1,2, 92 (Lakken-drup); 160 1904/30: 1103 (1883); (3) 160 1904/27: 877 (1886); (4) 794 1,1884,111 og 4, 77; (5) 160 1904/27: 878 (1887); (6) 571 500; (7) 423; (8) 794 6,190f; (9) 388; (11) 937u 86; (12) 160 1904/27: 2015 (1892); (13) 707c 67.

VARSLER

Høres horsegøgen skogre eller le om aftenen, bliver vejret godt næste dag (1); når enkeltbekkasinen med pibende stemme siger »kibi, kibi« spår den tørt vejr (Færøerne 1800; 2).

En horsgom over land · giver vand, · horsgom over *kjaen* [kærrene] · giver *taen* [tørvejrl] (Mors; 3). Hvis den skogrer om aftenen regner det næste dag (4), den bræger mod tordenvejr (5); når enkeltbekkasinen brummer, spår den regn (Færøerne 1800;2).

Bekkasinen: De vel rææn, de vel rææn! [det vil regne]

hjeljen: hvi tier, hvi tier? [hvornår?]

bekkasinen: i mår då, i mår då [i morgen dag] (6) sml. ryle s. 151.

»Horsemoderen lever endnu. Har hørt gøgen :

horsegøgen, thi hvilken som hører den begår sig det år» (Peder Syv 1688; 7).

Hvis den skranner over en gård sker der snart en ulykke i den (Sir VJylland; 8).

Når man om foråret ønsker sig et bestemt arbejde idet man hører skronnehorsen første gang, vil man blive sat til det (Hoven SJylland; 9).

LITTERATUR: (1) 464 9,11; 794 7,59; 464f tb.3,148; 160 1906/23: 2173 (1908); (2) 500 151; (3) 794 3,103; (4) 794 5,44; 464f tb.3,150; (5) 160 1904/27:2244 (1892); (6) 464j 204; (7) 831 1688,296; (8) 794 5,38; (9) 160 1906/23: 2581 (1884).

Talemåder: han griner som en horsgomme (Anholt, Falster; 1); den som ler hyppigt eller ubehersket er en horsgomme (Sjælland; 2); til den højroastede: ti stille, din horsegnadrer! (Falster o. 1850; 3); synge som en horsegøg = meget dårligt (4).

Bekkasinen ligger om vinteren i dvale i moser o.a. fugtige steder med næbbet stukket ned i dyndet (Færøerne 1600-t; Bording; 5).

Tredækkerne skydes i august og kan være så fede, at de revner når de rammer jorden (6).

LITTERATUR: (1) 160 1904/27: 1999 (1896); 281c 68; (2) 76c 63; (3) 281c 68; (4) 903 2,636; (5) 727c 59; 160 1906/23:2491; (6) Opfindelsernes Bog 4, 1879,455.

PROSA OG POESI

Hvilken overdådig pragt! hvilken farverigdom! Der er flere farver – og harmonisk sammenstillede – i en bekkasins klædning end på en spraglet papegøje ... der er: brunt, sort, hvidt, gråt (musegråt og perlegråt og fløjelsgråt), rødt (blegrødt og teglstensrødt og rødbrunt), gulgrønt og rustgult, rødgråt og gulhvidt med en uendelighed af mellemspil, som sproget fattes ord til at betegne *W. Dinesen* (1).

Engens og sommernattens utrættelige trommesla-

ger horsgummen slog sine larmende og halsbræk-kende kolbøtter i den lyse juninat *Jeppe Aakjær* (2). På engen opviste horsgummen med solned-gangen som baggrund sin fabelgymnastik (a), horsgummen hvirrer ... sin elskovsdans oppe imellem dem [stjernerne] og laver looping the loop til medbragt musik (b), i himlen over os läner bekkasinen, som den plejer, et farende sekund en mundharpe hos hver aftensky den passerer (c) *Kaj Munk* 83). Nu stryger en bekkasin på sin skrattende streng *Svend Fleuron* (4).

Bekkasinen »tikke, takke« på dens flugt og det påfølgende brum i dens slag mod jorden lød som en troldomshest, der manede ånder frem i luften *Sigurd Lind* (5). Hør! Først en lang, durrende trommehvirvel oppefra og ned og så tilbage den samme vej: hyp! – hyp! – hyp! – hyp! og dette den halve lyse sommernat. Og alle disse halsbrækken-de badutspring mellem himmel og jord blot for at behage en lille uanselig grå én, der sidder under en svingelbusk og lytter til med et par blanke øjne *Jeppe Aakjær* (6).

»Hver fugl synger med sit næb«, og bekkasinen har altså fået redskaberne anbragt i den ravgle ende *Achton Friis* (7). De har både et lokkemotiv, et parringsmotiv og et flyvemotiv og har således slægtskab med den Wagnerske retning i musikken *Jacob Paludan* (8).

Bekkasinerne letter · fra deres reder, · hænger brægende oppe: · himmelguder *Frank Jæger* (9); himmelguden bræger · på trommeslagervis *Poul Ørum* (10), bekkasinen natten lang · håndterer elskovstrommen *Jeppe Aakjær* (11).

Hør, hvor horsegøgen spiller, · seks den får i hvert sit spil, · seks der sig i midten skiller · og i højde tager til *Peter Ommerbo* (12).

Valdemar Rørdam, Bekkasin (13).

LITTERATUR: (1) 179b 172f; (2) 937 46; (3) a 583d 344; b 583b 77; c 583c 179f; (4) 222b 80; (5) 517 16f; (6) 937 97; (7) 248 2,170f; (8) 665b 18; (9) 424b 27; (10) 930 11; (11) Jydsk Maanedsskrift maj 1911,264; (12) 657c 24; (13) 753g 76-80.

Bekkasin. Vignet af Johanne Larsen til Blichers „Trækfuglene“, 1914.

